СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 1. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 2. січня, 1926.

VOL. XXXIV. No. 1. Jersey City, N. J., Saturday, January 2. 1926. TREE CENTS

Вуглева конференція заявляє, що вона повинна покінчити страйк.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Нині о годині 1. сполудня почалася друга сесія переговорів межи властителями копалень твердого вугля а майнерською юнією за покінченне страйку майнерів, що почався 1. вересня.

Наради тревали через 11 годин. В опівночи наради відложено до 1. години сполудня.

Нинішні наради ще не дали позитивного висліду. Однак обі сторони вже виразно заявили, що вони думають, що отся конференція повинна бути послідна та що вона повинна покінчити страйк. Довгі дискусії велися за справу арбітрації (розсуджування спірних питань третими сторонами). Майнерська юнія виразно заявилася проти арбітрації.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО НОВОГО РОКУ.

ВАШИНГТОН, 30. грудня. — Федеральний прогибіційний уряд приготовляється заздалегідь до здержання повени алькоголічних напитків, яка попливе в кождім більшім місті в навечеря Нового Року. До самого Ню Йорку вислано на се свято спеціяльних 150 аґентів.

ЦІКАВА ЗАЯВА ЕПИСКОПА ПРО ШПОРТ.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Всі американські ґазети дискутують широко промову Віліема Менинґа, найстаршого епископа епископальної церкви, яку він виголосив на конвенції Колеґійного Атлетичного Товариства. Епископ говорив у сій промові про вагу шпортів і сказав, що забави й ґімнастичні гри такі Богу милі, як церковна служба.

ВЕЛИКИЙ ЗАПИС НА ПУБЛИЧНІ ЦІЛИ.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Френк Мансі, властитель кількох великих ґазет та місячників, що помер кілька днів тому назад, старим кавалером, лишив свій маеток, як показується з власне відкритого тестаменту, на нюйорський музей Метрополитен. Він приказав продати ґазети, а гроші віддати на музей. Приятелям і кревнякам лишив 1 міліон долярів. Музей відай дістане до 40 міліонів долярів.

КАЖУТЬ, ЩО АЛЯСКА ПОТЕПЛІЄ ВІД ВУЛЬКАНІЧНИХ ВИБУХІВ.

АНКОРЕДЖ, Аляска, 30. грудня. — Найвисша північноамериканська гора Меккінлі, котра доходить до висоти 20,300 стіп, почала знова викидати зі себе хмари диму й пари. Довкола дали відчутися сильні потрясення землі, які звичайно товаришать сильним вульканічним вибухам.

Колиб справді до вибуху дійшло, — а він тепер ледво підлягає сумнівови, — то се малоби великий вплив на температуру на Алясці. Знати се по вибуху другого алясканського вулькану, гори Шишальдіна, що лежить на Аляйтських островах, яких 800 миль на південний схід від гори Меккінлі. Коли сей вулькан вибух дня 11. падолиста, то вся околиця, в другі роки вся вкрита снігами й ледом, перемінилася на весняний краєвид. Потоки, що звичайно замерзлі грубим ледом, розмерзлися. Вже тепер в Анкоредж температура виносить 28 степенів понад зеро, тоді як другими роками вона звичайно десь коло зера.

ПОКАРАЛИ ВЯЗНИЦЕЮ ЗА БУТЛЕҐЕРСТВО.

ІНДІЯНАПОЛИС, Індіяна, 30. грудня. — Перед місцевим федеральним судом покінчилась дня 18. грудня росправа проти визначних місцевих бизнесменів, обжалованих за пачкованне алькоголічних напитків. Суд засудив 23 людий на довші вязниці. 15 з них відставлено нині до федеральної вязниці.

ЮНІЇ БУДУТЬ ДАЛІ ВЕСТИ БОРОТЬБУ ПРОТИ ДІТОЧОЇ ПРАЦІ В ФАБРИКАХ.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Віліем Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявив тут на зборах Американського Товариства для Законодавства про Діточу Працю, що американські юнії будуть далі вести аґітацію проти діточої праці, поки вона справді не буде заборонена по всіх фабриках.

СУМНІВАЮТЬСЯ В ВИЛІЧИМІСТЬ РАКА.

НЮ ГЕЙВЕН, Конетикат, 30. грудня. — На зборах Американського Зоольоґічного Товариства дискутовано нині межи чим вилічимість страшної недуги рака, яка послідними роками в Америці сильно поширилася.

Межи дискутуючими вченими були англійські вчені др. Рай та Барвард. Вони признавали, що Інститут Ракефелера зробив уже богато для відкриття причин сеї недуги, але хороби ще й нині не можна назвати вилічимою.

ШУКАЮТЬ, КУДИ ВПАВ МЕТЕОР.

КЕЙМБРИДЖ, Месечузетс, 30. грудня. — Гарвардська астрономічна обсерваторія розіслала до ґазет у Новій Анґлії, Ню Йорку та Канаді прозьбу о предложенне собі спостережень про упадок великого метеора (падаючої звізди, мигунбая), що случився вчора. Видно, обсерваторія хоче найти, де він упав.

ГОЛОС РІДНОЇ ЗЕМЛІ.

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

НАБЛИЖАЄТЬСЯ СВІТЛИЙ ПРАЗНИК РІЗДВА ХРИСТОВОГО. В ЧАСІ, КОЛИ ВИ ТАМ А МИ ТУТ ЗАСЯДЕМО ДО СВЯТОЇ ВЕЧЕРІ, ПРОСИМО ВАС О ОДНО: НА ХВИЛЬКУ ПОЛИНЬТЕ ДУМКОЮ ДАЛЕКО — ГЕНЬ ЗА МОРЕ, У РІДНИЙ МНОГОСТРАДАЛЬНИЙ КРАЙ, ДЕ ЛЕЖАТЬ КОСТИ ВАШИХ ПРЕДКІВ.

СУМНА БУДЕ У НАС СЬОГО РОКУ СВЯТА ВЕЧЕРЯ. ІЗНЕМІГСЯ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, ВИСНАЖЕНИЙ ДО КРАЮ. ТА БІЛЬШЕ ЯК МАТЕРІЯЛЬНИМИ НЕДОСТАТКАМИ І ЗЛИДНЯМИ ТРИВОЖИТЬСЯ ВІН БУДУЧНОСТЮ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ.

ІСТНОВАННЄ РІДНОЇ ШКОЛИ ЗАГРОЖЕНЕ. ІЗЗА ГОЛОДОВОЇ КАТАСТРОФИ І ПОЛЬСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ, А СЛІДОМ ЗА СИМ І ВИСНАЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА, В КАТАСТРОФАЛЬНИЙ СПОСІБ ЗМЕНЬШИЛАСЬ ЖЕРТВЕННІСТЬ СТАРОГО КРАЮ. СТОІМО ПЕРЕД КОНЕЧНОСТЮ ЗАМКНЕННЯ ДЕЯКИХ ПРИВАТНИХ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ. ТОМУ НЕОДНА ДИТИНА БУДЕ СУМНОЮ ПРИ СВЯТІЙ ВЕЧЕРІ. ВОНА НЕ ЗНАЄ, ЧИ ВЕРНЕТЬСЯ ЩЕ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ...

ДОРОГІ БРАТТЯ І СЕСТРИ: — ВИ КІСТЬ З НАШОЇ КОСТИ, КРОВ З НАШОЇ КРОВИ. ЯКЩО У ВАШИХ СЕРЦЯХ ЖЕВРІЄ ЩЕ ЛЮБОВ ДО МАЛИХ, БОСИХ СЕЛЯНСЬКИХ І ДО ОБДЕРТИХ, БЛІДИХ РОБІТНИЧИХ ДІТИЙ УКРАЇНСЬКИХ, ТО НЕ ЖАЛУЙТЕ НІЯКОЇ ЖЕРТВИ А ПОМОЖІТЬ РІДНІЙ ШКОЛІ У ВЕЛИКІЙ ПОТРЕБІ.

ПРИЗНАЧІТЬ ВСЮ КОЛЯДУ І ВСІ ЗБІРКИ МІСЯЦЯ СІЧНЯ НА РІДНУ ШКОЛУ! ПРИСТУПАЙТЕ САМІ В ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА І ПРИЄДНУЙТЕ РІДНИХ І ЗНАКОМИХ!

МИ ВІРИМО, ЩО ПРИ ДОПОМОЗІ НАШИХ ЗАМОРСЬКИХ БРАТІВ І СЕСТЕР НЕ ТІЛЬКИ ЗБЕРЕЖЕМО НАШІ ДОТЕПЕРІШНІ НАДБАННЯ НА ПОЛІ ШКІЛЬНИЦТВА: 26 НАРОДНІХ ШКІЛ, 11 ЗАХОРОНОК, 5 УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМИНАРІЙ, 11 ҐІМНАЗИЙ, 4 БУРСИ, 1 ТОРГОВЕЛЬНУ ШКОЛУ, 1 ТКАЦЬКУ, 4 ФАХОВІ ДОПОВНЮЮЧІ ШКОЛИ, 1 КУРС ТЕРМІНАТОРІВ, КУРСИ НЕГРАМОТНИХ І ЧИСЛЕННІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА, — АЛЕ Й ПОШИРИМО ДІЯЛЬНІСТЬ РІДНОЇ ШКОЛИ. СЕ НАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК. ПІВ МІЛІОНА УКРАЇНСЬКОЇ ДІТВОРИ АБО ЗОВСІМ ПОЗБАВЛЕНА НАУКИ В ШКОЛІ АБО ХОДИТЬ ДО ЧУЖИХ ШКІЛ. МИ МУСИМО ДАТИ ЇЙ РІДНУ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ!

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВАРИСТВА РІДНА ШКОЛА:

БР. ЯНІВ, голова; АНТІН ҐАВРИЛКО, секретар.

(Печать).

ЗАСУД ЗА АВАНТУРУ В ЦЕРКВІ.

Дня 30-го грудня відбулась розправа в поліційному суді в Джерзи Сити, Н. Дж., проти 7 осіб, котрі дня 20-го грудня намагались обкидати яйцями священика в українській католицькій церкві св. Петра і Павла.

Обжалованих боронив адвокат Едвард Селлі, котрий апелював до судді Виллиема В. О'Дрисколла, щоб дарував кару женщинам, бо, як казав, їх і так церковна влада покарає імовірно екскомунікацією.

Найтяжше був обжалований бучер Дмитро Седляр, котрому закинено, що командував цілою авантурою. Також поліс-мени сказали, що він вигрожувався їм, коли його арештували в церкві.

Адвокат пароха конґресмен Чарлз Ф. Кс. О'Браєн сказав, що він не домагається строгої кари для 6 женщин. Їм, казав, вистарчить признати пробацію (поставити для поправи під поліційний догляд), аби навчились шанувати право. Але домагався кари для Седляра, котрий, казав, живе в Америці 16 літ і не став ґорожанином Злучених Держав, отже не виявив склонности до шановання прав сього краю, а зорґанізованнем авантури доказав склонність до безправства. Се було найбільше безправство, казав адвокат, якого колинебудь і хтонебудь допустився на долині міста Джерзи Сити.

Суддя засудив Дмитра Седляра на 90 днів арешту в повітовій вязниці, а женщинам призначив по 90 днів пробації.

Засуджені на пробацію женщини: Роза Лацо, 40 літ, із 177 Варрен Ст.; Катерина Фіскін, 46 літ, із 177 Варрен Ст.; Вікторія Фурко, 42 роки, із 172 Варрен Ст.; Марія Совка, 39 літ, із 137 Моррис Ст.; Марія Фурко, 37 літ, із 137 Моррис Ст.; Анна Пельо, 32 роки, із 128 Ессекс Ст.

З ПОЛЯ БОРБНИЦТВА.

Понеділкова боротьба в нюйорській касарні 71-ого полку знова принесла нову побіду Іванови Піддубному, котрий за короткий час 7 мінут 45 секунд поборов італійського борця Анджеля Тарамаскі. Піддубний переважав свого противника під кождим зглядом: вагою, силою, зручностю й знаннем штуки борбництва. Італієць просто не міг побідити, але він боровся завзято.

В першій парі боровся німецький великан Ганс Штайнке та Болгарин Дан Колов. Штайнке поборов по 18 мінутах.

Після виступу другої пари, в котрій був Піддубний, заряд дав як надпрограмову точку грецько-римську боротьбу межи козаком Іваном Ліновим, котрий до недавна виступав у американських театрах рухомих образків, а Німцем Карлом Фоґельом. Лінов за 18 мінут положив свого противника.

Велике заціклавленнє викликала боротьба межи двома гарними борцями: Американцем Френком Джадсоном та Італійцем Кальзою, котра тревала через 1 годину 37 мінут та покінчилася побідою Італійця. Присутні італійські іміґранти були так одушевлені сею несподіваною побідою свого земляка, що кинулися до нього й на плечах занесли його до убірні.

ПОБІДА ПІДДУБНОГО.

Дня 29-ого грудня боровся український силач Іван Піддубний з німецьким силачем Фоґелем в Джерзи Ситі, Н. Дж.

Стріча була в Вайт Іґел Голл при Нюарк евеню, де зібралось також богато українських ґостий.

Піддубний боровся двічі й оба рази положив Фоґеля на лопатки, перший раз за 9 мінут, а другий раз до 8 хвиль.

ВИСТУП УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ НА РАДІО.

В слідуючий вівторок (5. с. м.) українські артисти Віра і Осип Д. Стеткевич будуть грати на радіо в Нюарку, Н. Дж., (стація W. A. A. M.) отсі твори: „Прелюдія й Алеґро" Пуґнані — Крайслера; „Любовне страждання" і „Любовна втіха" Крайслера; „Арія на струні Г" Баха; „Угорські таборові пісні" Вейра; „Перпетуум мобіле" Ріса (скрипкові соля о. Д. Стеткевича). „Українська рапсодія" Ходоровського; „Українська фантазія" Зентарського; „Дика рожа", „Конвалія" й „Угорська мельодія Мак Давела (фортепянові соля В. Стеткевичівни). Концерт тревати-ме від 9 до 11 години вечером.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІО-КОНЦЕРТ.

Дня 26-ого с. м. співав в Бингемптон, Н. Й., на тамошній радіо-стації хор під управою проф. Мирона Корикори українські пісні.

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ У ФЛОРИДІ.

В полудневій части Флориди, в повіті (кавнті) Сейнт Лусі, повстала сього року українська кольонія. Се громадка угорських Русинів, котрі за почином редактора часописі День закупили там для себе фарми. Вони тепер основують там відділ Соединення і хотять зорґанізувати грецько-католицьку парохію.

ЗЕМЛЕТРУС У ПОЛЬЩІ.

Недалеко Пйотркова, мешканці села Миколаїва і околиці у промірі 60 км. відчули при кінці падолиста землетрус, який залишив сліди вижолобинами від двох до чотирох метрів. Варшавський метеорольоґічний Інститут вислав для дослідів своїх делеґатів.

Загроза нової повені в Галичині.

ВІДЕНЬ, 30. грудня. — Наслідком зливи зачали топитись також сніги в Карпатах. Якщо не настане несподіваний мороз, то води ринуть гірськими потоками на галицькі доли і піднесуть води в Дністрі і Висли та залиють галицькі доли, несучи нове нещасте зруйнованому до краю населенню.

ПОВІНЬ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 30 грудня. — Вода на ріці Висли піднеслась уже доволі значно і вилила в околиці Кракова. Варшава також загрожена повеню.

КАЖУТЬ, ЩО ПОВІНЬ ВЖЕ ЗАБРАЛА 1,000 ЖЕРТВ В ЛЮДЯХ.

ПАРИЖ, 30. грудня. — Вісти із Середньої Европи подають подробиці про щораз більші шкоди, які спричинила Різдвяна повінь.

Ся повінь принесла небувалу руїну особливо Румунії й Угорщині. Правительства обох держав стараються з усіх сил зарадити лиху. Вони покликали в навіщені повеню сторони військо для ратунку населення.

Як тепер подають, в повені згинуло до 1,000 осіб. Кромі того рвучі води понищили хати, мости, шляхи і забрали в жертву тисячі худоби. З нещастя населення користають босяки, рабуючи останки втікаючих родин. З уваги на те румунське правительство вже проголосило военний стан. Вода на ріці Дунай піднеслась наслідком повені і біля Білгороду, столиці Югославії, та загрожує заливом місту.

НАСЕЛЕННЄ ВТІКАЄ З ОКОЛИЦЬ НАВІЩЕНИХ ПОВЕНЮ.

ВІДЕНЬ, 30. грудня. — Вода на ріці Дунаю у Відні піднеслась о 6½ стіп.

Побоюються, що буде потопа й у Відні, якщо злива продовжиться.

Телеграми з Букарешту, столиці Румунії, повідомляють, що туди прибуває щораз більше збігців з Трансильванії, де повінь залила великі простори. Вони оповідають про велику руїну, яку спричинив вилив ріки Самос. Там, кажуть, згинуло у филях повені богато людий. В місті Торда, як передають, сотки трупів пливає разом з іншим румовищем, які несе розбурхана каламутна вода.

Повінь понищила села, міста, поля, ліси, дороги і залізничі шляхи.

Шкоди виносять сотки міліонів долярів.

ПОВІНЬ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 30. грудня. — Різдвяна злива стопила й у Франції сніги та спричинила, що ріки прибрали води. Але вода в них більшає поволі. Тому Французи не дуже бояться наслідків повені. Та всетаки заповідають, що коли доплиresponse ріки Сени нанесуть до неї надмірну скількість снігової води, то до тижня вода на ній так може піднестись, що буде загрозою для Парижа.

ГОЛОД В ПОЛЬЩІ.

ВІДЕНЬ, 30. грудня. — Подорожні, що вернулися з Польщі, оповідають про скрутне теперішне економічне становище Польщі. Вони кажуть, що всі верстви населення терплять ізза сеї крізи, а зокрема селянство, робітництво й інтеліґенція.

Сеї зими, як заповідають, буде в Польщі великий голод, особливо по містах.

ЛОРДИ ВИПРОДУЮТЬ ЗЕМЛЮ СЕЛЯНАМ.

ЛОНДОН, 30. грудня. — Анґлійські лорди, власники великих земельних посілостий, випродують щораз більше своїх земель селянам на дрібні ґаздівства.

Обчисляють, що за останніх 7 літ вони випродали четвертину управної землі і лісів через лондонські земельні компанії.

Одна лише тутешня фірма, що продає землю, продала сього року управної землі і лісів на селах і землі та домів у містах за $45,000,000, а інша продала за 7 літ 2,250,000 акрів землі.

ЧЕМБЕРЛЕЙН І МУССОЛІНІ.

РИМ, 30. грудня. — Тутешня преса хоче збагнути, про що говорив анґлійський міністер закордонних справ сер Остен Чемберлейн півтора години з премієром Італії Бенітом Муссолінім в Рапалло.

Вгадують, що говорив про допомогу Італії у випадку анґлійсько-турської війни. Кажуть, що Муссоліні обіцює Анґлії, що вишле военні кораблі проти Туреччини і займе кілька пристаний в Малій Азії, якщо турецьке військо напало-б на Мосул. Взаміну за се, кажуть, Чемберлейн обіцює Італії ще кориснійші умови сплати военного довгу аніж ппризнала їй Америка.

ДОЧКА МУССОЛІНІЯ ГЕРОЇНЯ.

РИМ, 29. грудня. — Дочка премієра Муссолінія, 15-літна Една, одержала срібний медаль від Фондації Карнеґія за ратуванне тонучої женщини минулого літа в місцевости Католіка.

ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

АТЕНИ столиця Греції, 28. грудня. — Грецьке правительство установило департамент соціяльної оборони, якого заданнем буде поборювати пропаґанду і виступи комуністів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВУГЛЕВІ ПЕРЕГОВОРИ

У вівторок почалися наново в Ню Йорку переговори за страйк вуглевих робітників, що отсе вже четвертого місяця добігає. Переговори сі навязано наново по майже піврічній перерві, яка тоді зайшла була через упертість вуглевих підприємців.

З тої причини навязаннє переговорів треба признати побідою для робітничої юнії. Властителі зірвали були переговори без ніякої розумної причини, впиралися перед навязаннєм нових, як осел перед мостом, але наконець їх таки примушено сі переговори наново навязати. Вони думали, що довгим страйком може доведуть страйкарів до здачі, що довгим страйком розібють зненавиджену майнерську юнію, але сі надії їх завели.

До навязання сих переговорів причинилася зручна тактика майнерських провідників та допомога пенсилвенійського губернатора Піншо. Сі два чинники загнали властителів у таке положеннє, що вони проти своєї волі мусіли згодитися на нові переговори.

Та само піднятте переговорів се що найбільше лишень половина побіди. Справдішною побідою можна назвати аж згоду, в якій признасться або всі або більшість домагань майнерських, попертих страйком. Правда, навязаннє переговорів дає богато надії, що страйк незадовго покінчиться, а майнери вернуть до роботи, але се лишень сподівання. Не можна вважати за виключене, що властителі ще раз зірвуть переговори, та ще раз будуть пробувати зломити страйк та майнерську юнію. Як видно з захования, вони рахують, що майнери вже ослаблені довгою боротьбою, та що вони на випадок нового зірвання переговорів почнуть ломитися, так як вони досі твердо видержували при страйку.

Тому якраз тепер треба майнерам як найбільше видержливости та боевого завзяття. Як всяка боротьба, так і страйк, чим далі, тим стає труднійша. Однак, і противник їх теж, чим далі, тим більше податливий до здачі. Коли робітники не похитнуться, то вони мусять вибороти собі свої домагання. Всякі хитання в час переговорів можуть робітникам пошкодити. Тому юнія накликає робітників до спокійного видержання на страйку доти, поки юнія сама не закличе робітників, що час вертати до праці, бо вже осягнено все, що осягнути було можна.

РОБІТНИЧЕ ЦАРСТВО

В одному місті в світі случилася така подія:

Ґрупа робітників, працюючих при ладованню корабля, постановила вийти на страйк, зажадавши висшої робітничої заплати. Заким ще робітники мали час розійтися домів, державний уряд вислав проти них військо. Відділ салдатів вмашерував на причал, оточив робітників, загнав їх на корабель, а капітан відділу казав їм сейчас братися до роботи. Жовніри з наїженими багнетами примусили робітників працювати не лишень до кінця того дня, але й ще через слідуючих 75 годин без заплати.

Прочитавши таку новинку, читач спитається сейчас, де могло таке случитися? Де є нині в світі країна, яка не признає робітникови права страйкувати за висшу заплату? Де є в світі країна, що примушує робітників до праці салдатським багнетом? Де є в світі країна, що багнетом жене робітника працювати за заплату, яку він уважає песьою?

Читач може почути в собі бажаннє сказати, що се царська Росія, алеж він знає, що царів та царських порядків уже не стало. Може се Польща? Може се Япан, Може абсолютна Італія?

Ні одна зі сих відгадок не впала в око. Не вістка се з царської Росії, і не вістка се з Япану, ні з Польщі, ні з Італії, ні з ніякого другого краю, де шляхта чи буржуазія захопила робітників та селян за чуба та каже їм на себе робити. Се вістка з большевицької Росії, котрої уряд чваниться, що він заводить царство для робітників і селян. Се вістка зі самого Ленінграду, себто міста, прозваного в память того, що се царство для робітників і селян голосив.

Телеграма одним почерком змальовує се робітниче царство краще, як тисячі томів большевицької літератури. Вона показує, що під зверхньою маскою дбання за робітника йде далі безпощадний визиск сього робітника пануючою клясою. За царів сею клясою були московська шляхта з помосковщеними німецькими царями на чолі, за нинішних часів жмінка збанкротованих московських дворян, як Ленін та Чічерін, та обмосковщених жидівських інтеліґентів, як Троцький та Зіновев. Змінилися визискувачі, та насилувачі, змінилися способи визиску чужої праці та рабунку чужої свободи, але остався визиск та гнет.

СЕБЕ НЕ ВИДЯТЬ

Варшавська ґазета „Жечпосполіта" пише:

„Ми варшавські дневникарі з перед 1905 року підлягали десятки літ російській превенційній цензурі.

Окупант накинув нам примус посилання кождої статті, кождої дневникарської нотатки, у відбитці спеціяльному цензорови. Той читав відбитки і червоним атраментом вичеркував те, що йому не подобалося. Була то самоволя і насильство над душами писменника".

А тепер же тесаме діється в Польщі.

МАЙБУТНЯ РОСІЯ

Мілюков про зміни настроїв і свідомости населення.

Проф. Павло Мілюков, б. міністер закордонних справ з доби Тимчасового правління, видав на еміграції працю про упадок Росії, з якої беремо отсей уступ:

Рух білих і звязання його з монархістичними тенденціями утвердив у свідомости селянства переконання про тісний звязок між царем і поміщиками. Рух білих зробив також усе, щоби з тими двома поняттями звязати ще й третє, не менше зненавиджене: поняття про чужинця, що має прийти до Росії, аби привернути царя, а з ним і поміщика.

Між жовнірами, що кілька років тому боролися на фронтах, живе, правда, спомин про напів мітичну постать б. начального вожда, вел. князя Миколу Миколаєвича; але приняти його за „вожда" і претендента до престола означало би, що маси виреклися зовсім нового способу думання, який виключає давні надії на визволення зовні і змушує покладатися виключно на власні сили. Наскільки часи царату майже зовсім забулися, настільки роки руху білих живуть усе ще в памяти селянства — і ніхто не бажає собі їх повторення. „Ми вже мали того доволі, тепер ми скромнійші" — кажуть селяне, коли з ними говорити про недавне минуле.

Це не означає, що селянин перестав думати про постійну й непорушну владу в державі. Цю владу російський селянин представляє собі яко владу одиниці, але ніяким чином „царя" в давному стилі, особливож царя з роду Романових. А в тім і в часах старого режіму стрічалися ми доволі часто, особливо в Росії, з поняттям царя, вибираного на означений час, на взір начальника громади. Одначе настрої не позволять на мрії про реставрацію монархії. Селянин не згодився добровільно на панування царя, а годі представити собі силу, яка присилувалаб його визнати нового монарха.

Роля еміграції в евентуальному перевороті мусіла би бути дуже обмежена. Страх перед пришельцями буде все сильніший від кличів, які вони з собою принесуть. Найбільші шанси міг би мати ще переворот — як у березні 1917 р., — що відразу опанував би цілий механізм держави. В тому розумінні здобуло собі популярність гасло в часі повстання в Кронштаді 1921 р.: „Совіти без комуністів". І треба додати, що гасла цього роду живуть, що їх найбільше бояться нинішні володарі Росії.

В проблемі структури майбутньої Росії особливо важне місце займає справа будучого положення ріжних народів у російській державі. Бо не можна заперечити, що вже сам факт складу СРСР. мусить ввести у свідомість мас чуже їм до тепер поняття про політичні й культурні права ріжних національностей. Отже й кожна нова влада мусітиме рахуватися з тим фактом.

На тему „характеру російського народу" ведеться не тільки за кордоном, але у самій Росії багато спорів. Поміж ідеалізуванням народу давними націоналістами й понижуванням його сучасними націолістами, що розчарувалися і чують жаль до народу, є глибока пропасть. Обєктивний дослідник не буде солідаризуватися ані з тими похвалами на адресу давного російського народу, що „ніс світові евангелія любови і братерства", ані з тими наклепами на нього в роді „людської бестії", що своїми звірськими убивствами перейшла все, що досі було в історії.

Нова епоха культури дозріває тепер в цьому народі — якщо початки її гострі, то годі забувати про цю „гострість" у цілій повоєнній Европі. Не можна тут даватися переконувати цьому, що хвилеве, не переконує нас і зріст кримінальних злочинів. Ця трагічна хвиля відходить уже від берегів. Росія дала світові в останніх роках гарну лекцію — виявила те, чого не можна наслідувати, але уникати. Якщо осуджувати злочинства Росії, то годі забувати й на велике значіння того експерименту, який вона зробила. Кожний народ мусить зложити іспит, кожний здає його инакше. В першій четвертині XX. ст. не може він випасти так, як в половині XVII. або з кінцем XVIII. ст. Але це завсіди той самий процес, приготований історією — що все несподівано вибухає. Таким чином і російський народ вступає в сімю народів, документуючи свою зрілість.

Колиж будемо святкувати формально свято цієї зрілости? Коли говорити на цю болючу тему з людьми, що приїздять тепер з Росії, чути постійно запевнення, що совіти сильні і не грозить їм абсолютно нішо. Одначе треба зараз додати: Теперішний стан річей може тягнутися роками, але таксамо легко може відбутися переворот за одну ніч.

І в тому настрою — пише Мілюков — пізнаємо наш власний настрій напередодні березневої революції 1917 р. І тоді машина автократії виглядала безоглядно непорушною, бож будували її довгими століттями. — А всеж таки — в небагатьох днях не лишилося з неї нічого, навіть сліду не остало з тої майстерно збудованої машини. Тільки деякі прочуття чути було в повітрі. Рівночасно дозрівав загальний настрій, що вирішив про нечайний вибух у березневих днях, що заволодів цілим народом і вирішив про реченець скиненої влади...

ПРИВІТ РІДНОМУ КРАЄВИ З НАДХОДЯЧИМ НОВИМ 1926-М РОКОМ.

—o—

О дорогий, не забутий
Мій родимий краю,
Шлю ти привіт, ізза моря
З свобідного раю.

За тобою, мій родимий
Краю, я сумую,
День і ніч лише про тебе
Думками мандрую.

Рідна Земле, скажи мені,
Що в тебе ся діє?
Волі, волі! — беться з груди,
Про що кождий мріє.

Я бажаю в одній хвилі
Вільну тя видіти,
Щоб була вже Ти розкута,
Ти і Твої діти.

Стаю в ряди, щоб боротись
За тебе, Вкраїно,
Щоби визволить з кайданів,
Борюсь до загину.

Товариші! Брати мої!
Серцем Вас благаю,
Сходітеся, гуртуйтеся,
У вільному краю.

Та борітесь, всі як один,
За Неньку єдину,
Щоб ми за рік вже виділи
Свобідну Вкраїну.

Написав дня 19-ого грудня, 1925 року, **М. Костра.**

З НОВИМ РОКОМ.

Прожилисьмо старий рік
Щасливо, здорово
Дай нам, Боже, прожити
Так Року Нового.

На той Рік Новий
Щиро всім желаю,
Щастя, здоровля
Сердечно благаю.

Що прожили, то знаєм
І Богу дякуєм,
Що в Новім нас чекає,
Того ми не знаєм.

Просім Бога всі разом
О лучшу нам долю,
Щоб нас горе ні смуток
Не знайшли ніколи.

А. Х.

ДОПИСІ.

—o—

ВЕСТ ПУЛМЕН, ІЛЛ.

Забавляються і памятають за сироти в краю.

Сестрицтво Р. Пр. Богородиці, від. 216 У. Н. Союза улаштувало забаву в честь своєї предсідательки Катерини Шемердяк в день сорокових її уродин. Не обійшлося при ній без споминів про рідний край, а щоби ті спомини прикрасити ще добрим ділом, зложили присутні $12.00 на наші сироти в краю.

Різдвяний дарунок для сиріт зложили: Петро Шемердяк, Катерина Шемердяк, Анастазія Синіцка, Анна Стефанюк, Катерина Руда, Текля Луцишин, Текля Янусевич, Анна Олещук, Емілія Ґрабінська, Таціянна Парійчук, Олена Гаврищків, Паранька Романюк, Анна Ґрабінська, Олена Шпорлюк, Марія Карплюк, Анна Козак, Марія Симчишин, Дмитро Ґрабінський. Разом зібрано $12, які вислано до краю через Обєднання.

КЛІВЛЕНД, О.

Посмертна згадка.

Дня 4. грудня, 1925, помер в Клівленд, О., Антін Кучубійчук, по довшій слабости на недугу рака. Похорон покійного відбувся дня 7. грудня. Небіщик був членом тов. Сокіл, 336 від. У. Н. Союза. Тов. Сокіл має товариський статут, в котрім сказано, що в разі смерти члена кождий член має явитись на похороні, як ні, так платить кару. Так сталось, що майже всі члени явились на похороні померщого. Зараз вибрали шість членів, щоби небіщика несли з дому, аж до церкви, але що небіщик колись стояв в Січи, першої сотні Січової Орґанізації, то і Січ прибула на похорон померщого Антона Кучубійчука. Похорон відправив отець Коритовський, парох з Ейкрон, Огайо. Рушили з хати до церкви. Січ, яко огнева сторожа ішла боками, члени Сокола несли помершого серединою з дому аж до церкви. Зараз почався правити похорон. Десь так при кінці того всього зачинає казати отець Коритовський проповідь.

Лишилася вдова по небіщику і синок чотиролітній, котрий є членом нашої славної орґанізації У. Н. Союза.

Треба також згадати, що в похороні брали участь не лише товариства, але було досить і других людий, що не належать може ще до орґанізації. Коли будуть, аж як їм буде треба? Небіщик прожив 44 роки. Походив із повіту Заліщики. Лишив також сироту в краю 17-літню [illegible] Анну і синка Івася.

Треба також згадати небіщика здібність на Різдво по коляді ходити, а на Великдень то мусів найменьше 500 писанок вписати по гуцульськи, а був небіщик майстром до таких річий.

Земля пером Йому!

Член У. Н. Союза, **В. Р.**

АКЦІЇ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО У ЛЬВОВІ

ЯНҐСТАВН, О. (Дальша збірка на суму $50): Іван Гнатищак $10, по $5: Мартин Бурка, Юрій Васько, Теодор Васько, Михайло Бодак, Осип Поточний, Іван Кравець, Іван Бачинський, Григорій Нівінський.

Н. С. ПИТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 118 У. Н. Союза $10.

ДІТРОЙТ, МИШ. Тов. ім. Січинського, від. 146 У. Н. С., $10.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. „Запор. Січ", від. 317 У. Н. С., $25.

ІСТОН, ПА. Збірка на $70. Закупили: Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137 У. Н. С., $10, Василь Дроботій $10, по $5: Михайло Колодруб, Микола [illegible], Филимон Саґатій, Іван Дашевський, Василь Ґудз, Олекса Питляр, Теодор Кульчицький, Дмитро Кручовий, Мирон Загоруйко, Ілько Вересюк.

ЕМСТЕРДЕМ, Н. Й. Бр. св. О. Николая $10.

—o—

Всі повисші товариства і особи закупили акції Земельного Банку Гіпотечного у Львові через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

„ТРЕБА СКАЗАТИ ПРАВДУ НАРОДОВИ"

З нагоди зміни уряду в Польщі польська шовіністична (християнсько-демократична) ґазета „Ржечпосполіта" в статі „Треба сказати правду народові" пише між іншим:

„Наша держава — як доказує буджет — живе понад стан. Бажаючи покрити ті надмірні видатки, мусить накладати на горожан такі тяжкі податки, що забиває серед населення якунебудь продукційну здатність. Податки забирають польським горожанам більше як їх дохід, бо навіть частину майна, а звязуючи всяку підприємчивість, висисають з мас всі життєві соки.

„Одночасно наш державний орґанізм хорує ще на розстрій урядничого апарату. Вл. Ґрабський, яко президент міністрів, виявився таксамо зловіщим для Польщі, як і на становищі міністра скарбу. Урядничa дисципліна зовсім зникла. Крадіжі, хабарництво, занедбання в службі — є щоденними явищами. Несовісні і глупі урядовці, бачучи, що їх злочини є карані головним чином в дисциплінарній дорозі, а супроти загалу їх охороняється брехливими й крутарськими спростованнями, почали просто зводити своїх товаришів, щоби вступали в їх сліди. Публичний гріш гинув в кишенях злодіїв"...

Очевидно, це тільки може міліонова частина тієї правди, яку слід сказати народови.

„НЕБЕЗПЕЧНИЙ ВІК"

Ще ніколи в історії людства людське життя не було виставлене на такі небезпеки, як воно є виставлене в нинішні часи.

В давну давнину людина боялася диких звірів та голоду. Нинішного чоловіка обсідають вороги з усіх сторін.

Ми бачимо в музеях кістяки велитенських звірів, з якими боролися наші передісторичні предки. Однак сі звірі-великани не були такі небезпечні для людства, як новочасні машини. Читаємо про страшні суди інквізиції, але вони певно не вбили тільки людий, кілько гине на ледяних хідниках наших міст. Проточини в ґазових рурах, наладовані електрикою дроти, стрімкі сходи, ховзкі хідники, вадлива машинерія жде на людину з тисячами небезпек. Нам не треба навіть аж вилітати в воздух на літаку, щоби наразити своє життє й свої кости; лупина з банана може теж бути небезпечною.

Чи думаємо ми про те, що станеться з нашими родинами, якби котра зі сих небезпек спала на нас? Чи згадуємо про се своїм товаришам, коли з ними говоримо про наше життя серед нових умов?

І чи радимо ми собі та своїм приятелям, що одинокою забезпекою для наших родин на случай таких нещасть є обезпеченнє в великій, богатій і певній запомоговій орґанізації, такій, якою є Український Народний Союз?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЕЛМАЙРА Н. Й.

Народнє віче в справі допомоги рідному краєви.

Від довгого ряду літ не було в нашій громаді ніякого віча, ні нарад в справі політичного і економічного положення нашого народу. А в тім часі пережив наш нарід богато, бож двигнувся до відбудови своєї держави і всі ми відчували потребу, щоб й нам треба почути живе слово про ті великі часи, які переживає тепер наш нарід. Треба було такого слова, щоби воно оживило нашу громаду до нового життя, до участи в національній боротьбі нашого народа за остаточне визволення.

Ту справу розважено на мітінґах місцевих братств У. Н. Союза і „Провидіння" та рішено спільними силами скликати народнє віче, а на бесідника запросити д-ра Л. Мишуґу. Таке віче відбулося в нас 20 грудня. Хоч падав дощ, нарід зійшовся до нашої галі в Елмайра Гайтс точно в означеним часі. Вічем проводив гром. Рабик, а головним бесідником був д-р Мишуґа, який змалював нам в яркий спосіб теперішне лихоліття, передав історію будови нашої держави та виказав причини її упадку. Ціла бесіда була вислухана всіми з великою увагою, бо такого оповідання ніхто з нас не мав тут ще був нагоди почути. Був там і біль, була журба, але й була радість. Була заохота до дальшої праці, була віра в нашу побіду і кращу будучність.

Кождий з нас переконався наглядно, що значить віче, що значить спомин про свою рідну землю та нашу славну бувальщину. Добрий вплив віча можна було зараз завважити, бо присутні не задоволилися тими кількадесять долярами, які зібрано на край, а рішили взятися до дальшої праці. Зараз подумано над комітетом для Коляди на Рідну Школу, дібалем, який треба урядити на ратунок рідних братів на дальшу боротьбу.

Точний фінансовий звіт ого-лосить пізнійше комітет а я тільки подав тих кілька слів, бо хочу поділитися в той спосіб і з другими тою радісною вісткою, що наша громада оживає і береться до народньої роботи.

Г. Левуш.

БЕРНСАЙД-ШИКАҐО, ІЛЛ.

Дбають про тов. Просвіта у Львові.

Дня 19. грудня відправлено перестас по покійнім дяко-учителю Миколі Федуні і при тій нагоді зібрали Ю. Небор і Ан... $8.80. Розходу було $2.80, а остатніх $6 вислано на „Просвіту" у Львові.

Кромі того Ю. Небор зложив свій народний податок на 1926 рік в квоті $3. Разом вислано до Обєднання в Філаделфії $20.45.

Ю. Небор.

СТ. ЛУИС, МО.

Громадянський Комітет при роботі.

Спільний Комітет, який заложило наше громадянство, продовжає далі свою роботу в напрямі допомоги рідному краєви. Тепер приготовляємося до коляди на Рідну Школу і маємо надію, що вона випаде дуже гарно.

На разі пересилаємо до Обєднання дальшу збірку в квоті $30 і призначуємо $20 для голодних, а $10 на Рідну Школу.

ДЖАНСТАВН, ПА.

З хрестин на інвалідів.

На хрестинах в гром. Петра Кікти не забули гості на наших героїв і зложили $6.65 для інвалідів, які вислано до краю через Обєднання.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Читальня Просвіти для голодних в краю.

Мало нас є членів в нашім товаристві „Просвіта", але кождий мусить признати, що наше товариство гуртує щирих доньок і синів нашого народа, які в кождім часі і в кождій потребі спомагають наших братів в старім краю. Недавно вислали ми до Обєднання збірку на край, а тепер читальня висилає до Обєднання знова $25 для голодних в краю.

Думаємо піти рівнож в колядою на Рідну Школу і тою дорогою звертаємося до всіх громадян в Менчестер: Братя! Чуєте голос з краю, що наша школа в крайній нужді, що вошна замкнє двері для наших дітий, бо не має вже ніяких дальших матеріяльних средств. Тому, коли підемо з колядою, прийміть колядників з щирим серцем і дайте щиру лепту на ратунок Рідної Школи.

Петро Кухар.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Один з таких, що думають про поміч краєви.

Гром. Стефан Ґенсьорський пише до Обєднання:

Посилаю Вам $3 як вкладку до „Просвіти", $1 на поправу дому тов. „Просвіта" у Львові, $1 як вкладку членську до Рідної Школи, а $1 як членську вкладку до Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові.

При тій нагоді подаю, що добре би було пригадувати нашим людям, що через Обєднання можна посилати ті вкладки як і рівнож пренумерату на краєві часописи, що й я роблю, а може в той спосіб скорше наклониться людий до тих справ і читання старокраєвих газет.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Союзове братство на старий край.

На річнім мітінґу бр. св. Івана Хрестителя, від. 292 У. Н. Союза порушено рівнож і старокраєві справи та ухвалено по короткій дискусії висилати з братської каси $25 і вислати через Обєднання в Филаделфії на край з таким призначенням: $15 на Рідну Школу, а $10 для інвалідів.

Петро Кізель, секр.

ЕЛЛЕНТАВН, ПА.

На поміч хорому Українцеви.

Прочитавши Ваш заклик и просьбу хорго чоловіка Івана Петрівського котрий знаходиться в санаторії, при нагоді річного мітінґу Укр. Ам. Гор. Клюбу предстаиви я справу членам і вони ухвалили з каси $10.00, а крім того зложили самі члени межи собою як слідує: По одному долярови: о. С. Милянич, Гр. Пипюк, В. Гайдай, Іван Рудакевич, В. Касич, В. Романець, П. Грабовинський, Д. Яромій, Гр. Фариняк, В. Кіцак; по 50 центів: Н. Михайлишин, В. Ракочий, С. Цабенко, Ів. Коромець, Марія Гадук, Текля Пашко, Ілія Завидюк, Ф. Савр-рук, Ів. Процак, М. Мацко, Мих. Перун, З. Позібанчук, Н. Коченаш, О. Клапко, Ів. Каландяк, Ів. Ойсан, Ів. Падус, С. Мельничук, Ева Бранко; по 25 центів зложили: М. Верніойвський, Шацький, В. Николишин, П. Тульба, Мих. Содзяк, Н. Гирчак, Л. Хома. Разом $21.-50, з товариської каси $10.00, усього разом $31.50.

Григорій Пипюк.

РІЧНІ ЗБОРИ ЛІҐИ ГОРОЖАН.

Щоби поширити працю на рік слідуючий, та започаткувати вже колядою на Рідну Школу як мізок і твердиню нашого народа, Ліґа Амер. Горожан просить всіх членів як рівнож і прихильників отсею дорогою на річні збори, які відбудуться сеї суботи о год. 8-мій вечером, в льокали як звичайно ч. 30 Іст 7-ма ул. (Члени, які довжні з податком, повинні безуслівно явитись).

За Виділ: **П. Сокальчук, голова.**

ВОРОЖА „ПЯТКА".

Промова посла Б. Козубського на пленумі сойму дня 26. листопада при дебатах над експозе голови уряду Скшиньского.

Високий Сойме! Голова ради міністрів Скшиньский у свойому експозе сказав, що програму нового уряду є його будова. Але з кого складається той уряд? Яку він має програму відносно українського народу? Премієром є граф Скшиньский, декляматор за границею про той розхвалений нібито рай для національних меншостей в Польщі. В своїому експозе він нічим не зазначив, яка його програма відносно нас; згадав лише в дуже розплинчатих виразах, що у відношенні до нас буде ліберально додержувати дуже ліберальної польської конституції.

Хочемо нагадати п. Скшиньському, що на засіданні Ліґи Націй у Женеві 1924 р. міністер закордонних справ польської республики п. Скшиньский, теперішний премієр, дуже багато оповідав про те, що в Польщі національним меншостям живеться дуже добре, що в Польщі істнує дуже ліберальна конституція, далі, що уже ухвалено дуже ліберальні закони язикові і шкільні для меншостей і що в короткому часі має повстати для Українців навіть університет у Львові. Але вже другого дня під впливом політичних приятелів п. Станислава Грабского поспішно викреслив з протоколу засідання місце університету, що має повстати — Львів.

А тепер поруч п. Скшиньского на міністерських лавах бачимо знову п. Станислава Грабського з текою міністра освіти. Отже й надалі той злий геній українського шкільництва має накладати свою тяжку руку на наші школи, має надалі бути обер-прокурором „Святійшого Синоду" на зґубу православної церкви в Польщі. Творець славетного шкільного закону, що про нього так деклямував за кордоном п. Скшиньский, цілковито перекреслив його своїм виконавчим розпорядженням. Підчас міністрування в кабінеті свойого брата, Станислав Грабский встиг майже остаточно знищити українське шкільництво, замінюючи українські школи на польські або на таку потвору з педагогічного погляду, як так звані школи утраквістичні. Цей пан, що затемнює й нищить душі українських дітей, має й далі бути міністром освіти.

Дальше бачимо в складі цього уряду представників „Пяста". Програма цеї партії у відношенні до нас — це відібрання землі в українського селянина й віддання її війсковим і цивільним кольоністам, бо, як сказав Вітос, „плуг польського селянина має означити східні кордони Польщі".

Засідають тут в цьому уряді і представники ППС., яка має свою програму, т. зв. соціялістичну. Алеж ця програма істнує, здається, тільки таксамо для заграниці, як ліберальна конституція і ліберальні закони. В дійсности відібрання землі від православних церков, піддержування осадництва на наших землях, тиха згода на полонізацію — ось справжня програма ППС. супроти українського народу.

Репрезентанти НПР. в уряді не можуть відмовитись від свого гасла: „Польща тільки для Поляків".

Не віримо також, щоб міністер у кабінеті Вл. Грабського п. Рачкевич перестав бути тим самим Рачкевичем в кабінеті Скшиньского, щоб перестав знущатися над українським народом, щоб закинув тисячні безосновні й безправні арештування між Українцями.

Сказано: „Програма нового уряду це його будова". Всі партії, що входять у склад цього уряду, вели, ведуть і, не віримо, що й дальше не будуть вести супроти нас, українського народу, політики екстермінації. Коаліція польських партій, лівих і правих, доказує, що повстав спільний фронт проти змагань українського народу, що всі польські партії погодилися в тому, як одинаково поступати проти нас. Инакше не сиділиб разом на міністерських лавках п. Морачевський з п. Ст. Грабским. Всі ви супроти нас ворожо настроєні. Зуб за зуб.

Наше становище до уряду не може бути инше, як тільки неприхильне. Український Клюб займе супроти уряду п. Скшиньского становище опозиційне.

НЕ ВИГЛЯДАЄ НА ПРАВДУ, А ПРАВДА.

Приходить недавно один український сейлсмен до нашої книгарні, і між іншим, таке оповідає:

Ходячи з ріжними товарами по хатах наших людий, постановив я питатися в кождій хаті, чи є в них деякі українські книжки, а головно Кобзар Тараса Шевченка.

Не хотілось мені, каже, вірити, що — як то часом говорять — наші люди не люблять читати книжок, що, мовляв, залишені до просвіти. Не думав вправді я знайти в них сотні книг, як от в хатах Американців, та все сподівався подибати бодай книги тих українських писателів, про яких кождий чув і знає, а саме Шевченка та Франка.

На жаль, здибав я дуже мало книг в наших людий. Трафлялось і таке, що коли я спитав за книжки, господиня дому побігла до шуфляди і показує мені книжечки з ґросерні і бучерні. Крім газети, і то не всюди, в хаті нема жадної книжки, хотяй все хтось з хатних вміє читати.

Правда, є люди, що мають дуже гарний вибір українських книг, між котрими майже все побачите Кобзаря, та, на жаль, велика більшість Українців не має навіть сеї нашої книги, тої одинокої пророчої скарбниці, Кобзаря, котрим кождий навіть найбіднійший повинен гордитись.

Аж сумно на душі стає чоловікови, кінчив наш бесідник, як побачиш, що тут, в країні волі і сякого-такого добробуту, де, майже найбіднійшого, може стати на купно української книжки, в хаті навіть Кобзаря немає.

Сумна се правда, та Ви, шановні Громадяни, можете її скоро й неправдою зробити як що послухаєте слів великого пророка Тараса Шевченка, котрий говорив: „Думайте, читайте..." і замовите собі у нас ще перед Різдвяними святами Кобзаря. Ціна тільки $2.50.

Адресуйте замовлення так:

"SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

НА ЗЕЛЕНОМУ КЛИНІ.

Харбінське „Українське Життя" (ч. 6 з 23. жовтня ц. р.) в передовиці п. з. „На Зеленому Клині" спиняється докладно над долею цеї країни, зокрема в останніх роках. Вибираємо з неї що найважнійше.

Число українського населення на безмежних просторах Зеленого Клину, Амурщини і Забайкальщини хитається між 55 до 85 проц. загалу населення і виносить разом понад мілїон душ. Ці діки землі обробив у значній частині український селянин-кольоніст по десятках років нечуваної важкої праці й боротьби з підсонням, туземцями й иншими супротивностями. Своїм невтомним трудом, умінням працювати й жити добробилось богато переселенців такого достатку, про який на Україні не могли би й мріяти. Але більшість дальше середнього достатку не пішла, а немало залишилося злидарями й надалі.

Український кольоніст Далекого Сходу, прощаючи стару Батьківщину, вивіз з собою в далекий край ніжний спомин у своєї душі про Рідний Край. Він тікав лиш з горя, нужди, але його Батьківщина була йому наймилійша. І покидаючи масово свої рідні поля, поніс із собою свою мову, звичаї, традиційні форми, навіть називаючи нові кольонії-села рідними назвами; в нових умовах творив своє рідне життя. Повстали села, волости, міста. Міста, маючи чужу більшість, з часом винародовили тих, які там шукали заробітків, служби. Село полишилося таким, як було в старій Батьківщині. Ізза далекої віддалі старого краю, не маючи з ним постійних звязків, з часом придбало село деякі чужі форми, але в цілости лишилося українським і досьогодня. Хоч поворот на Україну був неможливий, але село зуміло зберегти й виплекати гарячу любов до своєї Батьківщини, дякуючи тому, що жило збитою масою, не допускаючи в свою сімю чужинців. Ця расова-національна спільність вигартувала в селянстві українського духа.

І коли на бувших землях російської імперії настала весна народів, український Д. Схід виявив велику силу українського духа. Його урятувала від загибелі національна й расова спільність. Від 1917 р. до кінця 1922 р. Українці Д. Сходу виявили стільки бажання й хотіння жити своїм власним життям, що підраховуючи пройдений шлях, можна сміло сказати: „Жив, живе український Д. Схід".

Правда, від 1922 р., себто від заняття Д. Сходу большевиками, українське життя зовсім завмерло. Нова влада здавила всяку політичну думку, всякий слід українства. І дійшла до того, що Корейці, Буряти й ин. хоч дещо мають, але природня українська більшість позбавлена навіть тої мізерної „данини", якою користуються її брати в Батьківщині. Більше мілїона Українців, так звана „національна меншість", покоряється перед 15 проц. чужої „національної більшости!" Заяви комуністичних генерал-губернаторів, намісників Д. Сходу, яскраво свідчать про одно; Д. Схід не смів бути українським! Всі зусилля, увесь апарат окупантської машини, звернені на знищення, цілковиту заглади всього, що лиш є українським. Так Д. Схід не може бути українським, бо через нього йдуть шляхи імперіялістичного комунізму, який намагається кинути свої резерви на Японію, Китай, Корею, Індію! Тому тут такий терор, тому на цілім просторі Д. Сходу ні одної школи, ні часопису, журналу, книжки, ні громад, ні культурно освітніх гуртків, ні кооператив, нічого що хоч дещо нагадувало би про істнування української більшости.

Нечуваний політичний терор (тюрми переповнені українськими селянами й бувш. громадськими діячами, безконечні арешти), економічний терор („ножиці"), „налогові преси", обмежения прав навіть дрібної продажі, руйнація промислу, стиснений експорт (український ліс, шкіри, хутра, риба), державна хижацька монополія і т. д. і т. д. привели до цього, що українське село Д. Сходу дійшовши до одчаю, кидається до льокальних повстань (світові невідомі), які окупанти жорстоко подавлюють. Люди масами тікають у світ за очі, инші ж масами нелегально перебираються на китайську територію, а решта, велика більшість, стероризована, знищена, мовчить, бо „бабо-денствує".

А всеж таки Д. Схід у своїй душі український і жде тільки того часу, щоби стати на свої кровю і потом добутій землі до творчої праці для добра українського народу.

ЧИСЛО ЖИДІВСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ НА УКРАЇНІ.

У 12 (92) числі „Статистичного Бюлетеню", органу Центрального статистичного управління на Україні за вересень ц. р. находимо статтю А. Гальперіна п. н. „Єврейське населення по містах України". Стаття ця написана на основі матеріялів, зібраних радвладою в часі останнього перепису міського населення в 1923 р. У ній пише автор між иншим таке: „Перепис охопив тоді 612 міських селищ України. Крім міст заражовано до них і містечка, копальні, робітничі селища і поселення, зі значною кількостю населення, що працює на землі. Селища, де менше 500 мешканців зовсім не ввійшли до перепису". З цього пояснення виходить, що цифри останнього перепису охоплюють усе жидівське населення України. По всіх 612 міських селищах 9 українських губерній було в 1923 року 5,087.595 душ міського населення. З того випадало на Жидів 1,2795.57 душ. З того виходить, що в 1923 р. Жиди становили 25 і пів відсотків усього міського населення. України. З того: на Поділля випадало Жидів 217.516 душ (54,7 проц.); на Волинь 116.502 душ (39.5 прц.); на Одещину 266.878 душ (30.7 прц.); на Київщину 327.822 душ (28 прц.); усього населення міст на Київщині: на Полтавщину 107.636 душ (24 прц.); на Катеринославщину 103.567 душ (22,6 прц.); на Чернигівщину 49.163 душ (18.7 прц.); на Харківщину 69.363 душ (12.6 прц.); на Донеччину 39.110 душ (6 прц.). З цього бачимо, що найбільший відсоток Жидів серед міського населення було на Подільщині а найменше на Донеччині. По подільських містах і містечках жидівське населення мало навіть чисельну перевагу над иншими мешканцями. До того треба додати, що чим більше місто тим радше горнеться до нього жидівське населення. І так: в Одесі на 324.003 душ усього населення було 130.041 душ Жидів (40.1 прц.); в Катеринославі на 120.421 душ усього населення було 50.237 душ Жидів (38.8 прц.); у Київі на 425.927 душ усього населення було 128.531 душ Жидів (30.2 прц.); у Харкові на 321.615 душ усього населення було тільки 65.007 душ Жидів (20.2 прц.). При тому зазначимо, що відсоток жидівського населення в теперішній столиці України в Харкові значно зріс. Перед війною відсоток Жидів у Харкові був далеко менший. Цей зріст треба завдячувати фактові, що всі центральні державні установи мають чи не найбільший відсоток Жидів урядовців. Це в першій мірі треба піднести до всіх економічних, фінансових і инших господарських установ і трестів.

Загально впадає в очі факт, що Жидів далеко більше у північно-західній частині ніж у полудневo-східній. У пятьох губерніях північно-західньої України на площі 182.300 квадратних верств на всю суму 2,555.-243 усього міського населення припадає 818.639 Жидів (63.1 прц.). У чотирох губерніях полудневo-східньої України на просторі 204.600 квадратних верств на суму 2,532,352 міського населення випадає 478.918 Жидів (6.9 прц.).

ПІД ДИКТАТОРОМ.

Ще про роскол в українській православній автокефальній церкві.

Московська „Правда" з 25. листопада 1925 р. приносить характеристику відносин, що запанували тепер у автокефальній церкві на Україні. Ця характеристика є до тої міри цікава, що ми подамо її за „Правдою" у важнійших виїмках без ніяких змін. Ось вони:

„В рядах української автокефальної церкви ведеться велика боротьба. Українська православна церква (УПАЦ.) повстала в 1921 р., а зорганізувала її група українського духовенства (дата повстання української авт. кефальної церкви невірна! — Ред.), що відділилася від патріярха Тихона та створила тоді свій церковний осередок — ВПЦР (Всеукраїнська Православна Церковна Рада). Цю групу назвали „самосвятами". Автокефальна церква має деякий вплив на Правобережу, де вона обєднує 1400 парохій. На її чолі стоїть бувший прем'єр-міністер уряду Петлюри Чехівський. Управляючий орган тієї церкви (священики і инші) складається у 70 відсотках з осіб, що служили в армії Петлюри — бувші отамани, хорунжі і инші. Провідники тієї церкви нераз заявляли про свою льояльність у відношенні до радвлади. Недавно зложили вони навіть відповідну декларацію на письмі до рук українського радянського уряду, в якій підкреслювали цю льояльність. Та це тільки на папері. На ділі-ж і на словах вони ведуть протирадянську, контрреволюційну пропаґанду. Наприклад із проповіди одного з діячів автокефальної церкви Товкача ми довідуємося, що „автокефальний рух є не тільки церковним, але й суспільно-політичним". А якіж суспільно-політичні цілі тої „невинної" християнської громади? На це недвозначно натякає харківський епископ української автокефальної церкви Ярощенко в одній зі своїх проповідей".

„В старині — казав він — козацтво завсіди єдналося біля церкви і зі зброєю в руках виступало під її проводом на оборону своїх національних прав". Про які національні права говорять вожди національної церкви, не тяжко догадатися, коли приглянутися ближче складові тих священиків, що недавно замінили петлюрівську зброю на рясу. Інтересний наприклад такий факт: 30. серпня ц. р. в 5 год. вечером улаштували автокефалісти в київському православному соборі ні з цього ні з того „помпезну" інсценізацію „Христових мук". Це було би незрозуміле, колиб Кияне не пригадали, що саме шість літ тому якраз 30. серпня і. в 5. годині вполудне петлюрівські війска залишили Київ. Збіг обставин отже цілком не випадковий".

„Та коли на території УСРР. автокефальні провідники змушені тільки крадькома і науками виявляти своє петлюрівське обличча, то їх закордонні представники ведуть цілком відкрито протирадянську політику. Орган представника автокефальної церкви в Канаді епископа Теодоровича „Дніпро" дає такі інформації про СРСР, які своєю брехливістю та підлотою не уступають інформаціям „Нового Времени".

„Така політика провідників автокефальної церкви викликує обурення серед тих членів церковної громади, що відносяться до радвлади прихильно. Наслідком того дійшло накінець до розколу. В рядах автокефалістів повстала група під назвою „діяльно-христова церква" (ДХЦ.), що стала на плятформі визнання і співчуття до радвлади. Перед місяцем відбувся зїзд ДХЦ. в якому взяла участь значна частина парохій автокефальної церкви".

„Рада православного братства ДХЦ випустила декларацію про завдання тієї церковної групи. В ній говориться між иншим таке: „Релігійне виховання повинно сприяти закріплюванню того соціяльного устрою, який повстав завдяки спільним зусиллям робітників і селян. Виховуючи таким чином свою громаду, українська автокефальна церква (група ДХЦ) буде тим самим боротися проти усіх тих членів громади, які покриваючися іменем Христа, роблять із церкви знаряддя для поневолювання трудящих, знаряддя експльоатації життя і праці".

Стільки написав власний кореспондент московської „Правди". Очевидно, що ми не уважаємо за доцільне до всього цього давати якінебудь коментарі. Ми повинні тільки ствердити, що українська автокефальна церква протиставила себе дуже довго всяким впливам посторонньої деморалізації. І це свідчило про її внутрішню споєність, про дисципліну та про велику і сильну духову гармонію. На шестому році свойого істнування під большевиками закрався в її ряди бацiль розкладу. Ясно, що група ДХЦ не повстала сама зі себе, але постаралися про її повстання саміж „чутливі" опікуни тієї церкви, тобто комуністи. Суцільність української автокефальної церкви стояла їм на перешкоді. І вони її надірвали. Що це справді їхня виключна „заслуга" те повстання групи ДХЦ, видно вже недвозначно з цитованої „Правдою" декларації ДХЦ. Бо яка церква на світі зможе боротися за закріплювання того державного правопорядку, при якому урядові кличі: „геть із церквою", або „релігія — це опіюм для народу" проводять в життя ідеольоґи влади? Також урядово поборюють усі там церкви. Отже „діяльно-христові церковники" — це знаряддя комуністів і їх влади, що мають на меті розложити та ослабити українську автокефальну, православну церкву на Україні. ДХЦ — це збір автокефальних кириників.

В. М.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК ПІД КОНТРОЛЕЮ МОСКОВСЬКОЇ ЦЕНЗУРИ.

Недавно один український учений послав із закордону декілька книжок для Української Академії Наук, заадресувавши посилку на імя одного академіка. Посилка не дійшла до Київа а повернулася до Москви. Книжки підпали під огляд московської цензури. Не зважаючи на те, що книжки уявляли лише матеріяли для наукової роботи, все же цензура підкреслювала багато уступів червоним чорнилом, очевидно все те, що на її думку небезпечно (!) пропускати на Україну; приміром — в біоґрафії одного помершого вже українського письменника в тому місці, де висловлювалося йому побажання святкувати свій ювилей на рідній і вільній землі, підкреслені слова „на рідній і вільній". Одним словом якісь може малограмотні урядовці московської цензури визначають, що можна, а чого не можна читати Українській Академії Наук. А що дійсно згаданий пакунок „цензурували" якісь некультурні люди видно з того, що не порозрізувані книжки при перечитуванні не розрізувались ножем, а порозтинані долонею і помняті брудними руками із залишеними слідами пальців на сторінках. Дивна річ, коли в усіх культурних країнах при всяких формах влади навіть при абсолютизмі, для Академій Наук і Наукових Товариств дозволяється вільне одержування із закордону всяких видань, московські більшовики установили догляд за літературою, що йде із закордону до Української Академії Наук, ще гірший, як всякі „перегляди" за царської Росії.